

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Synodo. Cap. ix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

ras, vel alias poenas Episc. bene visas, ut in
eisd. decis. in fin.

19 Sunt etiam regulares ꝛ Episcopo sub-
jecti in observatione dierum festorum,
quæ in dioecesi sua servanda Episcopus
præceperit, censurasque & interdicta, ne-
dum à Sede Apostolica, sed etiam ab Or-
dinarijs promulgata, mandante Episco-
po, in eorum ecclesijs publicare, & servare
debent, c. de h. u. 12. dist. & Concil. Trid.
c. 12. de reg. & monial. sess. 25. Ritus tamen
eorundem regularium dictis diebus festis,
quoad lectiones, Episcopales, Evangelia
& similia, debent servare; in sacris
verò lectionibus, & concionibus servari
debent ab ipsis illa Evangelia, & Episto-
la, quibus clerus secularis utitur pro mo-
re, & instituto illius ecclesiæ, ut ibi in ver-
bo, servantur.

20 In monasterijs etiam, ꝛ domibus vi-
rerum, seu mulierum, quibus imminet
animarum cura personarum secularium,
præter eas, quæ sunt de illorum monaste-
riorum, seu locorum familia, personæ
tam regulares, quam seculares, hujusmo-
di curam exercentes subsunt immediate
in ijs, quæ ad dictam curam, & sacramen-
torum administrationem pertinent, ju-
risdictioni, visitationi, & correctioni E-
piscoporum, in quorum dioecesi sita sunt.

Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amovibi-
les, possunt deputari, nisi de eorundem
Ordinariorum consensu, & prævio exa-
mine per eum, & ejus Vicarium, ac ex-
aminatores Synodales faciend. Concil.
Trid. c. 11. de reg. & mon. ead. sess. 25. & ibi
congregatio Conc. in decis. 1. ubi notatur
in fine, quod Clemens VIII. mandavit
servari dictum decretum, in quo excipi-
untur aliqua monasteria, & capita ordi-
num, non obstante constitutione Pij
Quinti, qua voluit, ut in omnibus eccle-
sijs parochialibus, in quibus cura anima-
rum etiam laicorum exercetur, habeant
Ordinarij facultatem eas ecclesias & per-
sonas visitandi, & ut supra corrigendi.

Et, ut debitus honor ꝛ matri ecclesiæ
reddatur, tam regulares, quàm clerici se-
culares, etiam super hoc Apostolicæ Se-
dis privilegio muniti, die Sabbati majori-
s hebdomadæ, antequam campana Ca-
thedralis, vel majoris ecclesiæ pulsetur,
campanas in ecclesijs suis pulsare minime
possunt. Contrafacientes autem pœ-
nam centum ducatorum incurrunt, ut in
Bull. Leo. X. in Bull. c. 27. post. med. vers.
& ut debitus, & ita fuit etiam à sacra congre-
gatione Cardinalium sub die 10. Octobr.
1586. decisum, ut in decis. quæ incipit, lecto,
vers. Quarto Ordinarij.

DE SYNODO.

Cap. IX.

S V M M A R I V M.

1 Conciliorum quatuor sunt genera, cur, à
quibus, & quando sit Provinciale Conci-
lium celebrandum.

2 Concilij Provincialis celebrandi loci ad
Archiepiscopatum spectat electio.

l. 3

ad.

- 3 Ad Concilium Provinciale, qui convenire debeant, & nu. 5. & qui excusentur. 18 Verbum libere importat meram, & absolutam auctoritatem.
- 4 Canonici Cathedralis ecclesie in Concilio Provinciali, quando capitulariter sedent, aut procedunt, Abbates titulares, & Commendatarios precedunt, & Abbates titulares, & habentes usum mitræ procedunt Commendatarios. 19 Præventioni locus est in causis misti fori, & quali sit considerationi præventionne. Citatio realis præponderat verbali, ibidem.
- 5 In Concilio Provinciali quo ordine sit sedendum. 20 Consuetudo maximè est observanda. Dispositio qualibet recipit interpretationem à consuetudine, ibidem.
- 6 Concilij Provincialis decretis, qui obligentur num. 8. 21 Statuti propria virtus est juri communi derogare.
- 7 Procuratores Episcoporum, Abbatum, & Commendatariorum, qualem vocem habere possint in Concilio Provinciali. 22 Res inter alios acta aliis non nocet, ibid. Censuratum relaxatio est prohibita, nisi, postquam constiterit executionem realem, & personalem fieri non posse, quare non, nisi sobrie, & magna cum circumspectione, censura sunt relaxanda.
- 8 Laici vocati Concilio Provinciali interesse possunt, & vocem consultivam habere, & num. 28.
- 9 Episcopi exempti debent eligere Metropolitanum aliquem vicinum, in cuius Synodo Provinciali intersint. 23 Ex communicatione nulla pœna major est in Ecclesia.
- 10 Episcopi negligentes interesse Concilio Provinciali, quam pœnam incurrant. 24 Indefinita dispositio equipollet universali, Concilium generale solus Summus Pontifex indicere, & dirigere potest.
- 11 Archiepiscopus, & Episcopus non convocans Synodum est suspendendus. 25 Laici, quando possint interesse in Concilij ecclesiasticis.
- 12 Diocesana synodus quot annis celebrari debet.
- 13 Diocesana Synodo, quinam interesse teneantur. 26 Lex posterior priori derogat, & plura de familia armata, ibidem.
- Visitare potest Episcopus proximior eas ecclesias, quæ nullius sunt diœcesis, ibidem.
- 14 lo. Stephanus Ferrerius Episcopus Vercellensis laudatur. 27 Familiam armatam, quod Episcopi habeant, Principibus secularibus non debere esse molestum multis rationibus comprobatur.
- 15 Episcopus in Synodo diœcesana potest constitutiones facere absque consensu Capituli & Cleri, ab illis tamen consilium requirere debet. 28 Episcopus habet territorium.
- 16 Familiam armatam numquid Episcopi habere possint, lautè disputatur, & in numeris sequentibus. 29 Episcopi sunt iudices corporum, & animarum.
- 17 Episcopus potest in carcerem mittere, & verberibus castigare. 30 Senatus Pedemontanus dat brachium executoribus Archiepiscopalis Taurinen.
- 31 Clerici sunt exempti à jurisdictione seculari tempore belli, pestis, & penurie, & Episcopi illis temporibus belli, pestis, & penurie habent potestatem condendi decreta, & edicta pluribus ex causis.

Clerici

- 32 Clerici sunt exempti à jurisdictione seculari à Deo.
 33 Clerici non tenentur subvenire necessitatibus, vel utilitatibus civitatum, nisi

prius Romano Pontifice consulto, & in urgentibus necessitatibus.

- 34 Bona Ecclesiastica non sunt nostra, sed sunt patrimonium Iesu Christi.

PLURA scripsi de potestate Episcoporum, sed cum ad eos etiam spectet Conciliorum, ac Synodorum convocatio, & celebratio, de Concilijs, Synodisque breviter hoc loco differendum duxi, † Conciliorum quatuor sunt genera. Quædam enim sunt generalia, quædam nationalia, quædam provincialia, & quædam diocæsana, de quibus per Card. Bellarm. in 4. controv. gen. tom. 1. l. 1. cap. 4. in princip. Generalia dicuntur ea, quibus interesse possunt, & debent Episcopi totius orbis, nisi legitime impediantur, & quibus nemo recte præsidet, nisi Summus Pontifex, aut alius ejus nomine, & de quibus ante Card. Bellarm. diffuse scripserunt Card. Jacob. in tract. de conc. tract. tom. 13. Nationalia dicuntur, in quibus conveniunt Archiepisc. & Episc. unius Regni, vel nationis, quibus præest aliquis Patriarcha, vel Primas, de quibus per Bellarm. loco supra citato. Provincialia verò dicuntur in quibus conveniant tantum Episcopi unius Provinciæ, quibus præest Archiepisc. Diocæsana autem sunt, in quibus conveniunt Episcopis inferiores unius Episcopatus, quibus Episc. præest, quæ tamen vix dici possunt concilia, ut per eundem Bellarm. eod. cap. 4. qui in d. lib. 1. de concilijs generalibus, & nationalibus diffuse tractat, ad quem remissis lectorem sufficiat.

Concilia Provincialia, ubi omissa sunt, pro moderandis moribus corrigendis excessibus, controversijs componendis, alijs

que ex sacris canonibus permissis renovandis, Metropol. per ipsos, seu illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior quolibet saltem triennio post octavam Paschæ Resurrectionis Domini N. Iesu Christi, seu alio commodiore tempore, in Provincia sua debent celebrare. Conc. Trid. in cap. 2. de reform. sess. 24. † Ad Archiep. spectat electio loci celebrandæ Synodi Provincialis, tamen cessantibus justis impedimentis, & accedentibus commoditatibus necessarijs, Metropolitana ecclesia non est relinquenda, Congregatio Conc. super eod. cap. 2. §. 1. ibi Synodum.

Metropolitanus autem, qui ex aliqua causa Concilium ad præscriptum tempus celebrare non potest, à Summo Pontifice dispensare solet, ut in eisdem decis. congreg. Conc. super eod. cap. 2. sub tit. Cæsar-Augustanæ. In eod. verò concilio † Episcopi omnes, & alij, qui de jure, vel consuetudine interesse debent exceptis ijs, quibus cum imminente periculo transfretandum esset, convenire omnino tenentur, ut d. cap. 2. & cap. 2. de reform. sess. 25. circa princip. & etiam ex dispositione antiquorum canonum erant concilia celebranda, cap. de concilijs, cap. propter ecclesiasticas, cap. pervenit, & c. quoniam quidem. 18. dis.

In concilijs † Provincialibus Commendatarij Monasteriorum, vel Abbatiarum inter Abbates sunt recipiendi, & canonici cathedralis ecclesiæ sunt illis præferendi, quando capitulariter procedunt, aut sedent, quia Ecclesiam repræsentant, & post

post Episcopos, omnibus aliis dignitati-
bus præferuntur, Felin. in c. postulasti, n. 4.
vers. fallit 3. de rescript. Cassan. in catal.
glo. mun. par. 4. confid. 32. & Navarr. de
major. & obed. conf. 2. nu. 1. & conf. 4. nu. 2.
part. 1.

Abbatibus autem titulares, vel habentes
usum mitræ, Commendatarios procedere
debent, ut in eisdem decis. super eodem
cap. 2. sess. 24. §. Commendatarij, post hos
locum obtinent Dignitates, & post Di-
gnitates, procuratores ecclesiarum cathedra-
lium, ut ibi §. post hos. In sessionibus au-
tem Primò Archiepiscopus, ut c. placuit,
18. dist. Secundò Episcopi, quilibet secun-
dum tempus ordinationis suæ sedere,
subscribere, & alias prærogativas habere
debent, c. ult. 17. dist. c. Episcoporum, 74. dist.
& facit c. qui prior, ubi etiam glos. de re-
gul. jur. in 6. Tertio Capitulum cathedra-
li collegialiter incedens, vel cedens.
Quarto Abbates habentes privilegium
mitræ & baculii. Quinto procuratores
Episcoporum absentium. Sexto procura-
tores Abbatum absentium. Septimò Col-
legiatæ. Octavo Plebani, sive Archipres-
byteri. Nonò Parochi.

Quando autem Dignitates, & canoni-
ci cathedralium non collegialiter, sed
singulariter incedunt, aut sedent, tunc
Abbatibus benedicti habentes usum mitræ,
& baculi illos præcedunt. Cassan. in d.
par. 4. confid. 32. & Navarr. conf. 2. de major.
& obed. par. 1. cum aliis supra per me allega-
tis in cap. 2. num. 31. Et præcedunt omnes
alios Abbates Usu mitræ, & baculi non
habentes. Navarr. conf. 1. n. 5. eod. tit.

Ampliatum primò d. conclusio, quòd
non solum Abbates usum mitræ, & bacu-
li habentes, canonicos, & Dignitates

collegialiter non incedentes, vel seden-
tes præcedant, sed etiam Abbates Com-
mendatarij, omnesque Abbates, tam se-
culares, quam regulares, quia omnes, qui
sunt capita ecclesiarum, in quibus habent
iurisdictionem in foro contentioso, su-
per eos, qui sunt de suo collegio, jure
communi non solum habent Dignita-
tem, sed etiam Prælati Ecclesiæ dicuntur,
ut post glos. & Abb. in cap. cum ecclesia-
rum, nu. 10. de off. ord. cap. statutum, de elect.
in 6. Cassan. in catal. gl. mun. d. par. 4. confid.
32. & 34. tenet Navarr. conf. 4. nu. 2. & 3.
de major. & obed.

Secundò ampliatur in Protonotarijs
Apostolicis etiam supernumerarijs, qui
sunt Prælati, & rochetum deferre pos-
sunt; quia propter canonicos, & Dignita-
tes capitulares non collegialiter in-
cedentes præcedunt, Cassan. in eod. catal.
glo. mun. par. 4. confid. 29. cum distinctione
tamen, de qua supra c. 2. nu. 35. si in habitu
incedunt, aut alia sunt personæ notæ, &
communiter habitæ, & reputatæ pro Pro-
tonotarijs, quia in personis notis non at-
tenditur habitus, qui non facit mona-
chum, glos. in cap. 2. in ver. apparuerint, in
fi. 27. qu. 1. & ubi datur occasio simul se-
dendi, vel accedendi, etiam generales
Ordinum præcedunt, Cerem. Episc. nu-
per editum, lib. 1. c. 25.

Exempti verò, & Abbates non omnes
interesse tenentur Concilio Provinciali,
sed hi duntaxat, qui de jure, vel consue-
tudine, interesse debent, d. cap. 2. sess. 24.
Capitula tamen Ecclesiarum Cathedrali-
um specialiter sunt invitanda, & obser-
vantiam decretorum Concilij Provin-
cialis omnino sunt obligata. Exempti
quoque in casibus, in quibus de jure com-
muni,

mani, & ex dispositione Conc. Trid. Episcoporum jurisdictioni subiacent, etiam decretis Conciliorum Provincialium subduntur, ita quod contra inobedientes juris remedijs procedi potest, *ut in decis. super eod. cap. 2. §. nec tenentur.*

7 Possunt etiam ¶ procuratores Episcoporum decisivam vocem habere de consensu tamen Concilij Provincialis, sed Abbatum, & Commendatariorum procuratores vocem duntaxat consultivam in eod. Concilio habere possunt, *ut in eisdem decis. super eodem cap. 2. §. Abbates, & §. Episcoporum.*

8 Interesse ¶ possunt etiam Concilio Provinciali laici invitati, & in eo votum consultivum habere, *ut ibi, §. item laici.* Episcopi autem tenentur ad observationem decretorum Concilij Provincialis etiam, quod lapsu decennij non fuerint observata, *ut ibidem in verb. ibi nec Episcopi, & subtit. Majoricen.*

Capitula etiam exempta, & immediate Sedi Apostolicæ subiecta tenentur ad observationem decretorum illius Concilij Provincialis, ad quod eorum Episcopus accessit, *ut in decis. super eodem cap. 2. subtit. Vercellen. & in ver. ibi observent.*

9 Episcopi autem, ¶ qui nulli Archiepiscopo subijciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligere, in cujus Synodo provinciali cum alijs interesse, & quæ sibi ordinata fuerint observare, ac observari facere debent, ut per Concil. Trident. *eadem cap. 2. §. item Episcopi sess. 24. & qui modo prædicto semel Archiepiscopum elegerunt, ¶ si ad Synodum non accesserint, debent causam allegare, quæ, si legitima non fuerit, pœnas à sacris canonibus sancitas incurrunt, ut d. cap. 2.*

in fine, & congregatio Conc. super eod. cap. in verb. isti Episcopi. Pœnæ autem à sacris canonibus infl. etæ sunt, quod Episcopi interesse Concilio negligentes communionem aliorum Episcoporum usque ad sequentem Synodum sunt privati, cap. placuit il. 2. hunc. glot. in ver. communione, cap. si quis autem, cap. si Episcopus, & cap. si quis Episcoporum 18. dist. ¶ Archiepiscopus enim, Episcopusve, non convocans Synodum de jure communi venit suspendendus, sed non est suspensus ipso jure, ut decis. super d. cap. 2. quæ incipit, Archiepiscopus.

12 Synodi quoque diocesanæ ¶ quotannis celebrari debent, ad quas exempti omnes, qui aliàs cessante exemptione interesse deberent, ¶ & capitulis generalibus non subduntur, accedere tenentur ratione tamen parochialium, aut aliarum secularium ecclesiarum, etiam annexarum, tenentur ij, qui illarum curam gerunt, quicunque illi sint, Synodo interesse, *ut d. c. 2. §. item Episcopi, sess. 24.* etiam rectores qui nullius diocesis sunt, tenentur accedere ad Synodum diocesanam illius Episcopi, qui tanquam proximior, potest eas ecclesias visitare, ex decreto ejusdem Concilij c. 9. *eadem sess. 24.* quia, cum jus habeat visitandi istos parochos, frustra viderentur visitari, nisi prius ad Synodum vocati, & instructi essent, in ijs omnibus, quæ scire eos oportet, ut fuit in eadem sacra congregatione decisum *super eod. c. 2. in verb. ad quas exempti, & quod Rectores parochialium nullius diocesis teneantur accedere ad Synodum viciniorē, fuit etiā sup. eod. c. decisum, ut in dec. subtit. Sarfinat.* Omnes etiam curam animarum habentes Synodo diocesanæ

K interesse

interesse debent, ut *ibid. sub tit. Tarvisin. c. ex ore. de privil. & Innoc. in c. quia super. de majorit. & obe.* eodemque ordine quo supra in Concilio Provinciali Episcoporum inferiores sedere debent.

14. Muneris hujuscemodi memor Dominus meus Io. Stephanus Ferrerius, qui trigesimo primo ætatis suæ anno ecclesiæ Vercellen. gubernationē suscepit, episcopaliū virtutum studio florens, admodum salutarem, ecclesiasticæque disciplinæ valde accommodatum, & utilem usum cogendi quotannis Synodum diœcesanam ex sanctorum Patrum institutis ad facti Concilij Tridentini præscriptum, quantum in se est, retinere volens, ac conservare, ut *d. c. 2. s. Synodi. quoque, de reform. sess. 24. c. d. Concilij, & c. quondam quidem, 18. dist. primo sui Episcopatus anno in sua Cathedrali basilica Synodum convocavit, in qua nihil non egit, nihil non attigit, quod ad cleri, & populi sibi commissi Christianam, ecclesiasticamque disciplinam retinendam, atque augendam spectare judicavit, ut cap. 1. d. cap. de Concilij, & cap. non oportet, ead. 18. distin. salutariaque decreta in albo ponenda edidit, & promulgavit.*

In eam curam præcipuè incubuit, ut clericorum seminarium ante plures annos pie erectum in perfectiori forma constitueretur, ideoque illud non tantum in necessaria novæ fabricæ instauratione ad decentiorem, & commodiorem statum reduxit, adhibita etiam novi oratorij constructione, verum etiam minorum numerum augendo, eorumque munera singillatim, & accuratè præscribendo, plurimæque alia ad ejusdem seminarij perfectam directionem accomo-

data obeundo, ut omni ratione propagaretur, juxta dispositionem Concil. Trid. cap. 18. de reform. sess. 23.

Certumque locum delegit, ubi clerici in sacris constitutioni collegiatim vivere possint, ut ad presbyteratus ordinem assumendi, deque parochialibus providendi, ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta, atque ad casuum conscientiæ cognitionem instructi, & edocti, diligenti examine præcedente, comprobentur, & admittantur, juxta ejusdem facti Concilij Tridentini dispositionem, ut *cap. 14. sess. 23. cap. 18. sess. 24. & cap. 9. sess. 25. de reform.*

Præterea, ut factis reliquiis, quæ plurimæ in supradicta ecclesia, & insignes habentur, debita veneratio, & cultus adhibeatur, ut per Concil. Trid. de invoc. vener. & reliq. sanct. s. sanctorum quoque, sess. 25. & cap. unic. eod. tit. in 6. amplum, & decentissimum reliquiarium loco eminenti pro illis recondendis impensa non parva construendum curavit. Cætera taceo, quæ in Episcopali solitudine jugiter aggreditur, non sine magna ovium sibi crediturum consolatione, & utilitate.

15. Episcopus verò in eadem Synodo potest constitutiones facere absque consensu capituli, & cleri, licet requirendam sit ejus consilium, præterquam in casibus quibusdam à jure expressis, ut in decis. super eod. cap. sub tit. Vercellen. & alia sub tit. Trid. Vercellen.

Quoniam autem concilia tam generalia, quam provincialia, & diœcesana celebrantur præcipuè pro animarum salute procuranda, scandalis obviandis, & moribus reformandis, patumque esset concilio-

rum decreta condere, nisi etiam debita executioni demandentur, & qui virtutis amore parere recusant, saltem formidine pœnæ ad id sunt cogendi, † dubitatur numquid Episcopis liceat habere familiam armatam, & reos laicos in causis criminalibus ad forum ecclesiasticum spectantibus, seu mistis carceribus tradere, & alijs pœnis corporis afflictivis afficere.

† Quod liceat pro executione justitiæ, *facit text. in cap. attendendum, 17. quæst. 4. ubi in carcerem jussu Episcopi detruditur, qui prædia ecclesiæ dedicata vexat, ubi glo. infert, ergo ecclesia habet carcerem, & infligit pœnam relegationis, & cap. hi qui, & ibi glo. in ver. & exilio. 3. quæst. 4. & quod Episcopus habeat carcerem, & pœnam corporis afflictivam infligere possit, aliquos verberibus castigando, probat etiam text. in c. contra idolorum, ubi Papa mandat Episcopis, ut idololatrias, & incorrigibiles verberari, & castigari, ac in carceribus includi faciant, & ibi glo. 26. quæst. 5. cap. super hi, de pœnit. cap. ut same, §. laici verò junct. glo. in ver. de mandato, & in ver. quorum de sentent. excommun. & c. cum Episcopus, de off. ord. Quæ comprobantur dispositione text. in cap. 1. de off. ord. in quo Joannes Papa inquit: Habeant igitur Episcopi singularium urbium in suis dioccesibus liberam potestatem, quò possint adulteria, & scelera inquirere, ulcisci & judicare, secundum quod canones censent, absque impedimento alicujus.*

† Quæ verba recipiunt interpretationem, ut sine distinctione personarum, ac sine alterius Magistratus requisitione, licentia, auctoritate, & ministerio, prædicta omnia facere possint. *Abb. in d. c. 1. nu. 4. de*

off. ord. & ibi Imol. num. 3. Dec. cons. 131. in princip. cons. 300 n. 4. & 5. Curt. lun. cons. 2. colum. 1. Ruin. cons. 18. num. 6. & 7. vol. 1. Rol. à Val. post. Archid. Bar. Bal. Butr. Alexand. Corn. Gozad. per eum citatos, dicens verbum, liberè, importare merà, & absolutam auctoritatem sine impedimento, & contradictione alicujus, in cons. 42. nu. 18. & seq. & Cravet. cons. 530. num. 10 unde, cum liberè, & sine impedimento, ac contradictione alicujus, possint reos in carceribus detrudi facere, ad necessarium antecedens requiritur, ut pro capiendis reis habeant familiam armatam, siue qua capi non possunt, quia concessio sine dieuatur concessa omnia, per quæ perveniuntur ad finem, l. ad rem mobilem, lib. ad legatum. ff. de procur. lib. & si non cognito, & si contra jus vel util. publ. cap. cum infirmitas, ext. de pœnit. & remiss. cap. quoniam, de sent. excom. in 6. & Bart. in lib. ambitiosa, nu. 17. & seq. ff. de decre. ab ord. faci. & quia Episcopi carcerem, in quem detrudant reos habere possunt, quodq; illum habuerit S. Io. Chrylostomus probat Baro. in l. Anna. Eccles. 10. §. Anna. 40. 1. pag. 143. lit. D. Quodque iudex ecclesiasticus in causis ad forum ecclesiasticum spectantibus propria auctoritate Laicos personaliter capere, & in carcerem mittere possit, tenuerunt etiam Rom. sing. 660. Felyn in cap. cum sit generale, nu. 20. de for. comp. & eandem opinionem amplectitur Covarr. pract. quæst. 10 sub num. 2. quam opinionem in puncto juris veriore esse, uti fulcitam à decreto Sacri Conc. Trid. cap. 3. ibi contra quoscunque etiam laicos per multas pecuniarias, seu per captionem pignorum personarumque distinctionem per suos proprios, aut alienos executores faciendam sess. 25. de resor. testatur Ignatius

Lop. in c. 153. ad pract. crim. Dicoz sub nu 5. vers. contraria tamen. Cum enim verba Concilij sint clara, ex illis tollitur omnis quaestio, & fundatur communis opinio.

Secundò, cum plura crimina sint misti fori, de quibus per gloss. fin. in cap. cum sit generale de fo comp. & communis conclusio se habeat, ¶ quod in his, quæ sunt misti fori, locus sit præventioni, lib. si quis p-
26 stea, & ibi Doct. ff. de jud. & Bal. in lib. si pluribus. in princ. ff. de leg. 1. in qua præventionem non consideratur duntaxat sola inquisitio, & citatio verbalis, ut per Bald. in lib. 1. circa fin. c. de confess. quem refert Aegid. Boss. in tit. de for. comp. num. 130 sed etiam attenditur, quis prevenerit in citatione reali, aded quòd iudex capturam prævenisse dicatur, posito quòd alius prius verbaliter citasset, cum realis verbali præponderet, ut per Bos. post Ang. & Alex. per eum citatos eod. tit. de foro. comp. numer. 97. & Jul. Clar. in sua pract. Crim. §. fin. quest. 38. in fin. Si episcopus non liceret ad hunc effectum familiam armatam habere, proculdubio esset aperta via fraudibus in ijs, quæ sunt misti fori, exercendi jurisdictionem ecclesiarum, quia non esset dare casum, in quo; invito magistratu secularia, adversus laicum delinquentem haberet locum præventio iudicis ecclesiastici, cum ipse nunquam personaliter capere posset, quod absurdum esset, & evitandum, lib. nam absurdum, juncta lib. præcedenti. ff. de bon. lib. l. scire oportet, §. aliud, ubi Bald. ff. de excus. tut. lib. scire hereditaria, in fin. ff. de neg. gest. cap. venerabilem, c. in Genesi, de elect. & cap. solitè, ubi Abb. numer. 4. & ult. nov. de majo. & obed. & requirentibus officialibus ecclesiasticis familiam armatam à magistratibus secu-

laribus contra laicos, vel curarent scire causam capturæ, & de illa cognoscere, aut fingere possent præventionem, vel reum monere, ut fugam attriperet, cum de ijs singulis sit dubitandum, attento, quòd clericis laicos infestos esse tradidit antiquitas, cap. clericis laicos, de immun. eccl. in 6.

His accedit consuetudo, & observantia, de qua mox dicam. Dum in Metropolitana Taurinensi. Primum pro bon. mem. Hieronymo tit. S. Petri ad Vincula Cardinali de Ruvere nuncupato. Secundò in Civitate Vercellen. Tertiò in Metropolitana Bononien. ac postemò Beneventan. pro D. meo Pompejotis. Sac. Balbina presbytero Cardinali Arrigono, Archiepiscopo Beneventano Vicarius officium exercerem, semper habui familiam armatam, quam alij etiam Præfules tenuerunt, & tenent: qua consuetudine, & observantia stante, ab ea non est recedendum, cum sit vera legum interpret, lib. minime sunt mutanda, lib. si de interpretatione, ff. de legibus, cap. cum dilectus, de consuetud. & qualibet dispositio recipit interpretationem ab eo, quod consuetum est, Dec. in cons. 441. numer. 13. & Covarr. in lib. pract. quest. cap. 10. nu. 2. vers. primum ubi, & quicquid teneat idem Covarr. qui, cessante consuetudine, conatur tenere contrariam opinionem, uti communem, assumendo sibi pro fundamento leges regias præsertim, lib. 7. tit. 3. lib. 1. & lib. 4. tit. 1. lib. 3. ordinatio, idemque attestando statutum fuisse in publicis totius Regni comitijs anno 1525. Toletic. cap. ult. ut in d. numer. 2. vers. eandem sententiam, & Jul. Clar. referens Papiensem dicentem, in Gallia ita per arresta fuisse

se iudicatum, ut in sua prax. crimin. § fin. quæst. 37. colum. fin. vers. unum tamen referens. Leges regiæ, & statuta facta in comitijs præsupponunt jus commune, † vel consuetudinem in contrarium, cum propria virtus juris singularis, sit, ut juri communi derogat, lib. omnes populi. ff. de just. & jur. §. jus autem, instit. de jur. nat. gen. & civi. cap. quæ in ecclesiis. & ibi glos. 1. & Abb. de constit. & Port. conf. 127. numer. 6. & arrepta in Gallia contra aliquot Episcopos promulgata non nocent alijs Prælati non vocatis, cum res inter alios acta alijs obesse minime possit, lib. sape. ff. de re jud. cap. penult. de re jud. tot. tit. C. res inter alios acta, & Port. conf. 132. numer. 6. & in terminis contra Abb. & alios citatos supra sub numer. 17. pro hac opinione scripsit post plures per ipsum allegatos, Dec. in cap. significasti, numer. 5. de offic. de leg. copiose Gundi salvus in tract. de heret. quæst. 11. tit. 16. cum seq. Bald. in lib. nam. salutem, §. fin. ff. de offic. Praef. vigil. & hanc esse communem opinionem testatur Pegn. in Director. Inquisitor. 3. par. lib. 3. schol. 114. ver. postremò in hac: eandemque opinionem, ut communem, tenet Repertorium Inq. sit. in verbo Arma, §. sed supra dictum est, Villadieg. in tract. de irregul. quæst. 11. num. 16. & seq. quam sequitur Ignat. Lop. ad pract. crimin. Diaz. cap. 153. sub num. 23. ubi etiam, hanc veram, & communem esse opinionem testatur, & Card. Bellarm. in tract. de potest. Sum. Pont. in tempor. 3. pag. in lib. 46.

21 Tertiò præmissa † comprobantur auctoritate Synodi universalis sacri Conc. Trid. in qua decretum fuit, quòd in causis judicialibus iudices ecclesiastici, cujus-

cunque dignitatis existant, quandocunque executio realis, vel personalis, in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se, tam in procedendo, quam in definiendo, à censuris ecclesiasticis, seu interdicto, sed liceat eis, si expedire videbitur, in causis civilibus ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscunque etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis pijs ibi existentibus eo ipso, quo exactæ fuerint, assignentur, seu per captionem pignorum, personarumque distractionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam, sive etiam per privationem beneficiorum, aliaque juris remedia procedere, & causas definire: quòd si executio realis, vel personalis, adversus reos hac ratione fieri non poterit, sitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mictione a iudicio suo, præter alias pœnas, ferire poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis, vel personalis, ut supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum, sed si dictæ executioni facile locus esse non possit, licet iudici hoc spiritali gladio in delinquentes uti, si tamen delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictum, id postulet, ut in Conc. Trident. cap. 3. §. in causis verò, usque ad §. nefas autem, de reformat. sess. 25. quo decreto duo fundamenta contrariæ tolluntur.

Primò ex forma supra tradita, cum, quandocunque executio realis, vel personalis, in qualibet parte iudicij fieri poterit à censuris sit abstinendum, patet responsio ad ea, quæ habentur, quòd quoties ecclesiasticus iudex de crimine adversus

K. § laicum

laicum cognoscit, cuius cognitio ad eum pertineat; post decretas canonicas censuras, ipsisque minimè sufficientibus, tunc auxilium à sæculari iudice sit implorandum, quasi non alia sit adversus laicos iudici ecclesiastico permessa coercendi potestas, ut per Covar. qui alios citat in *lib. pract. quest. d. 6. 10. nu. 2. post princ.* Quoniam iudicibus ecclesiasticis est prohibita relaxatio censurarum, nisi, postquam sibi constiterit executionem realem, & personalem fieri non posse, ut inolevit stylus Romanæ Curie per totum orbem receptus, hodie servata ejusdem decreti Concilii forma allegata per Covar. *d. n. 2.* sunt per hoc jus novum reformata, & iudices ecclesiastici primò ad realem, vel personalem, & postremò ad censuras ecclesiasticas in juris subsidium procedere debent, & excommunicatio non, nisi in subsidium

23 profertur, quia, excommunicatione ¶ nulla major pœna in Ecclesia Dei reperitur, dum spiritualia tractat. *cap. corripitur. 24. q. 3.* & Abb. in *cap. cum dilectus. 24. nu. 6. de hñ. quæ vi. metus & cau.* Ideo ea sobriè, & magna cum circumspectione est relaxanda, Conc. Trid. in *d. cap. 3. in princip.* Cùm enim ecclesiasticus iudex, dictâ formâ servatâ, possit in subsidium ad excommunicationem procedere, ergo primò ad executionem realem, & personalem; quia concessio uno, censentur concessa omnia ea, per quæ pervenitur ad illud, *l. ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de procur. cum aliis supra allegatis.*

Secundò, quòd Episcopi possint habere 25 te familiam armatam, faciunt verba Concilii satis clara, ibi, contra quoscunque etiam laicos per multas pecuniarias &c. seu per captionem pignorum, personarumq;

distinctionem per suos proprios, aut alienos exequutores, *ut in eod. cap. 3. §. in causis verò.* Unde, si per suos exequutores ad captionem personarum procedere possunt, ideo, quòd familiam armatam habere possint, est faciendum, arguendo à concessione consequentis, *ut in c. cum infirmis, de pœnit. & remiss.* cum vulg. tum, & familia contra laicos, qui, verbis expressis ejusdem Concilii, ibi contra quoscunque etiam laicos, sunt comprehensi, uti possunt, *ut in eod. §. in causis, idq; tam in eriminalibus, quàm civilibus, ut in §. in causis quoque, eod. c. 3. & c. 2. de adult. cap. gaudemus, de convers. conjugat. cap. attendendum, 17. qu. 4.* & alia jura supra in veris primò, quòd Episcopo, allegata procedunt, & habent locum non solum contra clericos, sed etiam contra laicos, quia loquuntur generaliter de servis, & liberis, ideo generaliter etiam de laicis intelligi debeat, *l. 1. §. quòd autem, ff. de ale. luf. & aleat.* Bart. in *l. si pluribus, ff. de leg. 1.* ubi quòd in dispositione legali ¶ indefinita æquipollet universali, & Alciat in *c. 1. n. 7. & seq. nu. 14 & seq. de offic. ord.* & post longas, & arduas disputationes coram Pio V. habitas, scribentibus hinc inde quamplurimis præstantissimis advocatis, quòd Episcopis liceat habere familiam armatam, fuit decisum, & postea præcipuè in Italia observatum, quia, cùm verba sacri Concilii Trid. sint satis clara, per decretum ejusdem Concilii omnia in contrarium facientia fuerunt reformata; cùm fuerit non solum ¶ auctoritate Pontificis dictum Concilium celebratum, ad quem solum spectat illud indicere, & dirigere, *ut in Bull. resumpt. Concil. Trid. sess. 10.* si ad idem Concilium vocati fuerunt, & ei inter-

26 *terfuerunt Imperator, Reges, Republicæ, Ducēs, & omnes Principes Christiani, ꝛ qui vocati Concilio generali interesse possunt, ut cap. Adrianus, 63, in dist. si & Abb. in q. 1, n. 27. ac etiam hæretici, quibus omnibus saluus conductus concessus fuit, ut in Conc. Trid. sess. 13, in fine, & in decret. de observant. decret. conc. sess. 25. qui per seipfos, vel eorum oratores interesse voluerunt. Et cum dicta decreta fuerint facta cum præsentia, & consensu etiam Principum sæcularium, qui oratores cum speciali mandato miserunt, constituunt jus generale, & commune, & uti jus novum, in quibus iura antiqua discordant, & leges antiquæ per hoc jus novum fuerunt abrogatæ, cum posteriores leges prioribus derogent, l. sed, & si posteriores, ff. de legi. capit. 1, de constit. in 6. & Port. conf. 37. n. 12. Nec dictæ conclusioni potest adaptari distinctio, quæ ab aliquibus nimis subtiliter deducitur, tempore, quod dispositio Concilii circa familiam armatam duntaxat, procedat in locis, in quibus Episcopi habent etiam dominium temporale, non autem, ubi habent tantum jurisdictionem spirituales, quia dicta distinctio est divinatoria, & quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. de pretio cum gloss. & ibi Bart. ff. de publ. in rem act. præsertim, quando agitur de interpretatione decretorum sacri Conc. Trid. quæ interpretari non possunt, nec declarari, nisi à Papa, vel à sacra Congregatione eidem Concilio interpretando præposita, quia Papa inquit: Nos enim difficultates, & controversias, si quæ ex iis decretis ortæ fuerint, nobis declarandas, & decidendas, quemadmodum ipsa quæque sancta Synodus decrevit, reservamus,*

ut in Bulla Pii IV. quæ incipit, Benedictus Deus, in fine prædicti Concilii, §. Nos enim, & sub rubric. de recip. & observand. decret. conc. sess. 25. & à verbis legis non est recedendum, l. prospexit, & ibi Bartol. ff. qui, & à quibus, & cap. in memoriam, 19, distinct.

Decretum verò Concilii generaliter loquitur contra quoscunque, etiam laicos, per multas pecuniarias, seu per captionem pignorum, personarumque distractionem, & quando lex generaliter loquitur, generaliter est intelligenda, l. 1, generaliter autem, ubi etiam gloss. in verb. in infinitum, ff. de leg. præst. & Port. conf. 208, num. 3, volum. 4. si enim Episcopus reos personaliter capi, & carcerari facere potest, quod habeat familiam armatam oportet: quia à communiter accidentibus delinquentes incedunt armati, qui ab armatis vix capi possunt, & ab inermibus multo minus se capi permetterent. Magistratus verò sæculares, quorum præcipue causa aliquibus in locis Episcopi impediuntur, quominus familiam armatam habere possint, Theologos consulere debent, an propterea incidant in sententiam excommunicationis, aliasque pœnas in Bulla Cœnæ Domini contentas, de quibus per Navat. de excomm. Bull. Cœnæ Domini, cap. 27, num. 70. & Graff. decis. aur. par. 1, lib. 4, cap. 18, num. 129. & hæc impedimenta etiam de facto illata non inducunt statim, nec consuetudinem contra sacri Concilii Tridentini dispositionem; cum bulla confirmationis ejusdem Concilii, de qua supra habeat decretum irritans, ut in §. decernentes, quod omnia, quæ in contrarium fiunt, annullat ipso jure, cap. si eo tempore, de elect. & cap. quodam, de præben. in 6.

Neque

27. Neque Principibus, ꝛ Dominis, Magistratibusque Christianis molestum esse debet, quod Episcopi habeant familiam armatam, quæ requiritur, ut qui virtutis amore in officio religionis homines se continere nolunt, saltem formidine peccati à malo arceantur; quia omnia tendunt ad conservationem regnorum, & dominiorum in obedientia suorum Principum, cum nunquam reperitur, quod qui spiritualiter bene vivunt, sint participes criminum lese majestatis, nec causa seditionum, cum moneantur, quod, qui resistunt potestati, Dei ordinationi resistunt, & damnationem sibi acquirunt; & Principes non esse timori boni operis, sed mali; & quod, qui non vult timere potestatem, bonum faciat, & laudem ex illa habebit. Necessariumque homines subditos esse oportere, 28 non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam, & Principes ministros Dei esse, reddendaque omnibus esse debita, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; & cui honorem, honorem; ut scripsit Paulus *ad Rom. cap. 13.*

Roganturque, ut corripiant inquietos, consolentur pusillanimes, & omnes sint patientes, idem *ad Thessalonic. 1. cap. 5.* docentur etiam obedire Præpositis suis, & 29 eis subjacere. Idem Paul. *ad Hebr. cap. ult. simo*, obsecrantur quoque omnes, subditos esse omni humanæ creaturæ propter Deum, sive regi, quasi præcellenti, sive Ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum, quia sic est voluntas Dei, Petrus Apostolus lib. 1 epist. 2 & contrafacientes per exequutores ipsos justitiæ de mandato Episcoporum carceribus mancipantur, &

& pœnis etiam relegationis plectuntur, ut per gloss. *in cap. attendendum, 17, q. 4.* gloss. *in cap. hi qui, in verb. Exilio, 3, qu. 4.* & verberationis, ut *in cap. contra idolorum, ubi etiam gloss. 26. quæst. 5.* & damnari possunt: ex quibus inferitur à concessione antecedentis, quod argumentum validum est in jure, *l. qui procuratorem, dat. ff. de procur. cap. præterea, de offic. deleg.* quod, cum Episcopis sit concessum familiam armatam habere, carceribus mancipare, verberibus afficere, relegare, & in exilium mittere, ut etiam habeant territorium pro eis capiendis, in exilium transmittendis, ac relegandis est censendum, *d. cap. præterea, de offic. deleg. l. 2, de jurid. omn. jud. & ibi Jason. num. 2. de Morsil. sing. 175.*

28 Quod autem ꝛ Episcopus habeat territorium, probat expressè text. *in cap. omnes Basilica, 16, quæst. 7.* & Abb. *in cap. cum ab Ecclesiarum, ubi tenet, quod nullus, præter Episcopum, de jure communi habet territorium in diocesi, unde tota diocesis est territorium Episcopi in spiritualibus, n. 10, in fine, de off. ord. & facit cap. 2. de constit. in 6. & Port. in cons. 99, nu. 34.* qui etiam post gloss. *in cap. 1, in ver. sacularium, 36, dist. 8, cap. de persona.* ubi gloss. *in ver. aut. 11, quæst. 1.* & ꝛ Episcopum corporum, & animarum judicem esse, *cod. cons. num. 15.* comprobanturque præmissa generali consuetudine, qua omnes Episcopi ad executionem tam personalem, quam realem, & tam contra laicos, quam clericos per totam diocesium liberè, sine alicujus licentia, vel mandato, pro causis ad forum ecclesiasticum spectantibus procedunt, quæ consuetudo est optima legum interpretis, & ab ea recedi non potest.

est, *l. si de interpretatione, ff. de leg. cap. cum dilectus, de consuet. cum alijs supra civitatis*, & cum Taurini officium Vicarii pro bon. mem. Hieronymo Cardinali de Ruvete, & deinde pluribus mensibus Sede Archiepiscopali vacante exercerem, semper per civitatem, & totam illam diocesim, per exequutores curiæ Archiepiscopalis, ad exequutiones reales, & personales ad mei mandatum fuit liberè processum, 30
 † quinimò, quando pro gravitate causæ opus erat alijs exequutoribus, exequutores curiæ sæcularis, sine aliquo impedimento illius integerrimi Senatus exequutoribus Archiepiscopalibus adjumento erant. 31
 Possunt etiam Episcopi † tempore pestis pro bono regimine, & cura animarum sibi commissarum, in curam animarum, & personarum ecclesiasticarum subjectionem concernentibus decreta, & edicta publica edere, & per civitatem, ac diocesim publicare, publicarique facere, eadem 34
 ratione, qua Concilia Provincialia, & Synodos diocesanas indicere, publicare, exequutionique per civitates, & dioceses demandare, ac demandari facere, ut per Concil Trident. c. 2. §. ibi synodum, & §. itidem Episcopi, de reform. sess. 24. cum alijs supra in princ. deductis. Tempore belli, penuriæ, & pestis, ac pro concernentibus publicam utilitatem, edicta contra personas foro ecclesiastico subjectas, de mandato Episcoporum edi possunt, & publicari, cum in his omnibus debeant invigilare, & ut bonum decet pastorem, pro-

videre, attento, quòd personæ ecclesiasticæ quocunque casu à jurisdictione sæculari sunt exemptæ, per † privilegium, quod habent à Deo, *cap. si Imperator, 96, dist. Innoc. in cap. 2, num. 1, de majorit. & obedient. l. statuimus, C. de episc. & cler. & Covar. pract. quest. c. 31. nu. 3.* & præsertim, quòd tempore belli non subiciantur pœtestati sæculari, probatur, † quia quocunque casu restorationis in ænium, pœcium, aut fluminum à clericis etiam consentientibus laici nihil exigere possunt, nisi accedente Sedis Apostolicæ auctoritate, *cap. adversus, vers. propter imprudentiam, & ibi Abb. num. 1, de immun. eccles. capit. clericus laicos, §. nos igitur, eodem tit. in 6. & extravag. 1, §. ceterum, eod. tit.*

Urgentibus verò necessitatibus, ut penuriosis temporibus, tenentur Episcopi providere, ut de iis, quæ ad necessarium victum spectant, egentibus succurratur, 4
 cum bona ecclesiastica non sint nostra, † sed pauperum, quorum procuracionem gerimus, *cap. pen. 12, quest. 1, cap. quòd autem, 23, quest. 7, & cap. conventor. ead. 23, quest. 8.* sintque patrimonium Jesu Christi, *cap. cum ex eo.* & ibi gloss. in verb. Christi, *de elect. in 6, c. fin. 16, qu. 1, c. 2, de prob. Abb. in cap. cum esses, n. 29, de testam. Dec. in cap. constitutus, n. 5. & ibi Felia. nu.*

19, de rescript.

* * *

L

DE